

Dagbog fra livet på landet for 25 år siden

Christina fra 8. klasse i Valby.

*"En uge på Landet" hos Jenny og Arne Hemmingsen,
Spånbjerg 1, 4792 Askeby.*

Den 21. september 1978

Jeg vågnede kl. 6.30 om morgenen, stod op vaskede mig og gjorde alle de ting man gør om morgenen. Ved morgenmaden tænkte jeg på alt det, jeg skulle opleve og at jeg næste dag netop ved denne tid var på en gård, helt nede på Møn. Kl. 8.00 var jeg ved bussen i Valby, som gik til Stege. I bussen sad Jørgen, som skulle med samme bus til Fakse. Så fik jeg da en og snakke med, for busturen tog 3 timer, og det ville have været drønkedeligt, hvis jeg ikke havde haft en at snakke med.

Ved rutebilstationen sad jeg lidt og ventede med min kuffert, indtil en venlig dame kom hen og spurgte: "*Christina*"?? Så kom jeg med hen til bilen og læssede bagagen ind, også kørte vi ad Askeby til. Jeg spurgte om en masse ting, og fik at vide at de havde 45 tønder land jord, 50 grise og 125 stykker kvæg.

DA vi ankom til gården så jeg mig lidt omkring og fik mir værelse fremvist, endelig kom jeg af med al min bagage. Senere kom så Arne (manden i huset) ind, sammen med hans medhjælper Karl og en anden mand som havde sin egen gård i nærheden, han hed Hans Egon og hjalp til på gården, fordi der var meget at lave for tiden. Så spiste vi varm mad som de gør ude på landet, for det meste. Arne sagde at jeg godt kunne gå ud og hjælpe til med at luge roerne for ukrudt, og det kom jeg så.

Det var meget sjovt og arne forklarede mig en masse ting, men han spurgte jo også hvordan, man har det inde i byen og sådan noget. Så lige pludselig kom deres pige, Hanne, som var 11 år. Da to g jeg med hende til 4H have. Det var et sted for landbobørn, hvor man kan dyrke sine egne grøntsager og blomster. Da vi kørte hjem kom vi lige forbi en slikbod og vi fik os en is. Så kørte vi ellers hjem i modvind og op ad bakke.

Da vi kom til gården begyndte vi at hjælpe med at fodre køerne og grisene. Så skulle vi lukke køerne ud, men så jagede jeg en ko den forkerte vej og så spadserede den ned ad vejen, men Hanne løb efter den og fik den ind i folden. Da vi blev færdige med staldarbejdet skyndte vi os ind og tog noget mad, for vi skulle over til Hannes hest som stod på en gård i nærheden. Der red vi et stykke tid, men vi måtte skiftes til at ride på den.

Det var lige ved at være mørkt og vi skyndte os hjem. Jeg skrev dagbog, Hanne lavede lektier og bagefter fik vi te, kaffe og kage, men nu er jeg så træt at mine øjne må sættes op med tændstikker. Godnat!!

Den 22. september 1978

Næste morgen vågnede jeg ved at mit vækkeur kimedede meget højt. Kl. var 7.00, jeg gik ud og tog et forfriskende bad, det var meget lækkert, for jeg havde badeværelse i mit værelse. Så tørrede jeg mit hår, redte mig, så jeg ikke lignede en krudtugle. Så kom Hanne ind, og hun spurgte om jeg var færdig, hun gik nemlig i skole nu. Så satte jeg mig ud og spiste franskbrød med syltetøj og kakao til. Da min mave var mæt, gik jeg ud i kostalden, hvor malkningen var begyndt. De havde malkemaskine, men jeg fik lov til at malke en ko med hænderne, og den dejlige fede mælk fik kattene, som snart kunne lugte den. Vi lukkede køerne ud, så skulle vi hente foder med traktoren og jeg kørte den helt alene, WOW, hvor lækkert. Kl. 1.00 gik jeg ind til Jenny, som stod og lavede mad, så fik jeg en kurv med saftvand og kopper også, gik turen ud til roemarken, hvor Arne og Hans Egon stod og luede ukrudt væk. Så hjalp jeg til med det, mens Arne

forklarede og spurgte mig om en masse ting. Han sagde at ha var grædefærdig, fordi at roer var der ikke mange af, men ukrudtet fyldte det hele. Der gik en times tid og så var det spisetid og vi gik ømme og trætte hjem, og nej, hvor var det varmet, ikke til at holde ud. Vi fik kylling med kartofler og sovs til, det smagte godt, for Jenny var god til at lave mad.

Lige pludselig lagde Arne mærke til at en ko stod og brølede. Han sagde at den savnede sin kalv, som stod inde i stalden, så jeg spurgte Jenny om jeg skulle tage den ud. Det måtte jeg godt og jeg skyndte mig ud og fik fat på den rigtige kalv, for den havde snor på. Jeg hev i den, men den ville ikke hoppe op. Så gik jeg ind til den og skubbede, så kom den op og nærmest hev mig ud til sin mor.

Da jeg kom ind gik jeg på hovedet i seng og sov 3 kvarter. Da jeg stod op hjalp jeg Jenny med opvasken. Bagefter lukkede vi køerne ind i stalden, så skulle de malkes igen. Vi blev færdige og kørte ud til Hannes hest, som stod på hendes farmor og farfars gård. I dag skulle vi ride hjem til gården, så vi skyndte os at sadle op og så bare derudaf!!

Den ene af os cyklede mens den anden red på Zitan som var hestens navn. Vi red lidt rundt inde i folden, men til sidst blev den træt og ville ikke mere. Da vi kom ind stod maden parat og vi spiste rugbrøds-madder med pålæg og saftvand (også de voksne)!! Arne spurgte så om jeg ville se nogle af deres marker, hvor de havde nogle kvier gående. De havde nemlig markerne spredt rundt omkring. Det sagde jeg ikke nej til, og så kørte vi derud. Kvierne gik på noget mosejord, som slog en masse revner, hvor en lille kalv var faldet ned i med hovedet og døde. Så var der en af kvierne, som var meget kælen, hvis vi løb, løb den efter os, fordi den ville kæles. Jeg fik lov til at sætte mig op på den, men den blev bare stående. DEN KU' LI' DET!! Det grinede vi meget af, også kørte vi hjem gennem den flotte natur. Da vi kom hjem måtte Hanne ride Zitan hjem, og jeg skrive dagbog.

Den 23. august 1978

Jeg kom lidt for sent op i dag, klokken var vist 8.00. Hanne som skulle møde kl. 9.00, spiste ejg sammen med. Så gik jeg ud i stalden, hvor malkningen var begyndt. Jeg gav kalvene frisk halm og jeg har fundet en ynglingskalv, som jeg skal døbe et navn, men hvad?? Tarzan, Smiley, Lulu eller Tobias. Nå, jeg finder nok ud af det!!

Nu skulle jeg hjælpe med at jage køer ud i folden, men der var igen en ko der kom på gale veje, så Karl måtte løbe efter den, men tænk, hvis en bil var kørt forbi, den ville have død af skræk. Nej, nu overdriver jeg vist.

Arne havde opdaget at en af køerne var tyregal, så vi fik hurtigt tyren ud af sin boks. Karl fik den kæmpestore tyr, med ring i næsen ud. De kaldte den Sønderby. Koen stod Arne og holdt, medens Karl kom med tyren. Den snusede hende bagi og hoppede så op hende. Det var spændende at se, og når der er gået 9 måneder får den så sin kalv. Desværre var der ikke nogen ko der skulle kælle, sagde Arne, men du kan da komme hened som 9 måneder!!

Bagefter skrabede vi pladsen uden for stalden, ren for komøg, jeg troede jeg skulle glide i det.

Lige da vi blev færdige skyndte jeg mig hen til kalven, som jeg har døbt "Nalle". Den er så kvik og kælen, så det halve kunne være nok. Der var et kæmpehøft oppe over stalden, og der så jeg to svalereder, som Arne viste mig. Ungerne pippede når moderen og faderen kom med mad til dem. Nå, men nu kom Karl med roensilage på traktoren, han kørte det ind i stalden, og så læssede jeg det af. Men der var ikke læsset meget af før jeg skulle ind og spise. Vi spiste suppe og is med pandekager, eller omvendt, uhm, hvor det smagte dejligt. Bagefter sov vi ca. 30 min. og så stod der brød og kaffe på bordet, men få minutter efter kom Kirsten (min lærer). Så fik vi kaffe, te og brød inde i stuen og vi snakkede hyggeligt sammen. Da vi

så havde set alle dyrene spurgte Arne om jeg ville med Karl ud og hente foder i nærheden. Hanne og jeg satte os bag på vognen, og så kørte vi. Undervejs stoppede Karl ved en brugs, så jeg kunne proviantere lidt vingummi. Vi fik hentet foderet og kørte i pendulfart.

Da vi kom hjem spurgte Karl om vi ville køre fodervognen og hente noget vand til Arne og Hans Egon, som var ved at støbe noget cement. Det var smadderskægt, at køre den, slet ikke svært. Nej, hvor havde vi travlt, for bagefter skulle køerne lukkes ind, hvor foderet stod parat til dem. Malkningen var begyndt, og jeg fandt ud af hvem der var Nalles mor, tappede lidt mælk ud i hånden og løb hen til Nalle, som labbede det i sig. Men lidt efter kom Arne og blandede tømælk op med vand, så kunne jeg give Nalle det. Arne sagde at den ville blive ked at det når jeg skulle rejse, desværre.

Jeg arbejdede lidt i stalden indtil spisetid, jeg var godt træt. Vi spiste og så måtte Arne gå for han skulle til et møde. Da det blev mørkt drak vi te og kaffe.

Den 24. august 1978

Jeg kom lidt sent op i dag, ved 8.⁰⁰ tiden. Jeg spiste og hastede ud i stalden, med en stor sweater på, for det var koldt i dag. Lille Nalle skulle jeg lige hen til først, og han var fyldt med mælk i hele hovedet. Nu skulle køerne lukkes ud, undtagen en kvie af jersey racen, for den var tyregal. Jeg gav kalvene lidt halm medes jeg overværede parringen. Kvien var meget forskræmt og da tyren hoppede på den faldt den helt sammen, men der skete heldigvis ikke noget. Arne var begyndt at rense ud, men vi skulle ind og have morgenkaffe. Vi sludrede lidt og jeg fyrede en masse spørgsmål af imens.

Bagefter kørte Arne til Stege, hvor ha skulle være dommer e rette. Jeg hjalp Jenny med opvasken og derefter ville jeg gå ud i stalden og hjælpe Karl. Jeg fodrede dyrene, kalkede gulvene for at der ikke skulle være glat. Vi var også nede med vand i dalen til kvierne. De skulle ca. ugentlig ses til, om de havde vand. Så blev det spisetid, og vi fik dejlig mad. Bagefter lå jeg og dasede lidt i sengen alt imens jeg læste Anders And. Da jeg var udhvilet gik jeg ud i køkkenet og fik te og kage og så kom Hanne hjem.

Da vi havde vasket op, spurgte Hanne om jeg ville med over til Zitan, men jeg ville hellere over i stalden og arbejde. Jeg kælede også meget med Nalle og Arne sagde, at jeg kunne gå en tur med ham hvis jeg ville. Det sagde jeg selvfølgelig ikke nej til, så lidt efter var jeg bagved gården. Han løb rundt, sprang op og lavede knuder på snoren. Så kom vi over til nogle æbletræer, som jeg begyndte at spise af. Nalle syntes at være interesseret i æblet og jeg gav ham skroget, senere begyndte han at spise af dem der lå på jorden. Han er skøn!

Bagefter lukkede vi køerne ind og Arne og jeg gik med en tyr og en kalv ned til en lille grund med græs, som tilhørte dem. Det var sjovt, for folk kiggede, når man kom trækkende med dem.

Da vi havde spist skulle vi på en tur over til Bogø, over dæmningen. Vi kunne tydeligt se Storstrømsbroen fra Bogø. På vej hjem kom vi forbi et lille færgeleje, som gik til Falster, der var så tilfældigvis et ishús, så på vej hjem suttede vi rigtigt is i os. Tæskelækkert. Derhjemme fik vi te, kaffe og kage. GODNAT!!

Den 25. august 1978

I dag var sidste dag på gården. Jeg arbejdede som sædvanlig ude hos køerne eller kælede med Nalle. Ærgerligt at man skal hjem, når man lige har fundet arbejdsrytmen og er faldet godt til.

Jeg lavede næsten det samme som de andre dage i stalden og jeg tænkte med fryd hvordan det ville blive når mor, Per og Søren kom og hentede mig. Jeg ville vise dem hele gården og ♥Nalle♥. Jeg var med Hanne ude og ride på Zitan og vi sprang med ham. Jeg klarede et spring over 5 dæk oven på hinanden.

Jeg sad meget ude hos Nalle, fordi det var sidste dag, og han var så træt at han fladt i søvn i mine arme. Han er dejlig!!

Senere kom Per, mor og Søren og hentede mig de så alle dyrene, mælkerummet og bedst af alt fordrevognen, som Søren måtte kære lidt i. Det blev mørkt og vi kom indenfor og fik boller, æblekage, te og kaffe. Så sad vi og snakkede hyggeligt indtil klokken blev ca. 22.00. så måtte vi hjem. Jeg fik en stor pose med guldborgæbler og så tog jeg afsked med familien og Nalle.

Det var den bondegårdstur!!

Konklusion:

Jeg synes at efter vi har været på bondegårde alle sammen, har vi lært en masse. Det er meget anderledes at bo på landet end i byen og vi har vist nok alle sammen haft det godt. Formålet med det er jo både for alle at lære forskellige erhverv, men samtidig også for at trænes i at lave rapport. Landmændene m/k lærer også noget om hvordan det er i byerne, men det kan være svært at få et landbobarn ind og bo i byen, når de fleste voksne er på arbejde, for det kunne også være sjovt og lærerigt for dem at komme til byerne.

Eftersom det er gået godt med projekt landbrug, kan andre skoleklasser det samme, tage ud på nogle gårde og bo i en uges tid, for jeg syntes selv det har været meget spændende, og har ikke fortrudt det.

Christinas dagbog, fra den 21. aug. til den 25. aug. 1978

"En uge på Landet" hos Jenny og Arne Hemmingsen, Spånbjerg 1, Fanefjord

En uge på en bondegård for 25 år siden!

Gården!

På gården, som lå i Askeby på Møn, var der, Arne og Jenny Hemmingsen, deres datter på 12 år, Hanne og Karl som hjalp til på gården.

Til gården hørte der ca. 48 tønder land = 25 hektar. 1 tønder land svarer ca. til 1 fodboldbane, så det er meget.

12 ha. var byg, 1 ha. var havre. 7 ha. var sukkerroer, 5 ha. var græs og til sidst var der 3 ha. i forpagtning, dvs. at det ikke er deres jord, de dyrker den kun og får noget af udbyttet.

På gården er der 125 stykker kvæg og deraf var de fleste malkekøer. Så var der tyrekalve og tyre til opfedning. Der var 1 avlstyr, med ring i næsen, for at man bedre kan holde styr på den. Tyrene kommer ikke ud på græs, fordi de bare skal fedes op, men avlstyren kommer ud engang imellem for at befrugte køerne.

Malkekøerne kommer ud hver dag i sommerperioden og tages ind som aftenen. Jeg tror der var ca. 15 kalve, desværre så jeg ikke en fødsel af en kalv. De første fire dage drikker de mælk fra moderen ellers får de tømælk, mens de er kalve. Til sidst var der grisene, ca. 50 stykker, som blev fedet på og solgt til slagteriet, men det var som hobby, at de havde dem.

Arbejdet – dagen/året rundt!

Kl. 6.00 om morgenen.

- Malkning af køer
- Fordring
- Udmugning
- Køer lukkes ud

Kl. 9.00 morgenmad

- Kører foder ind
- Markarbejde
- Evt.

KL. 12.00 – 13.00 middagsmad

- Markarbejde
- Køer lukkes ind
- Malkning
- Strøgning af halm
- Fordring

KL. 18.00 fri!

Januar – marts:

- Pasning af dyrene
- Kører foder ind
- Reparationer
- Kalkning af kostald
- Problemer med at holde foderet varmt for sne og frost

April – juni:

- Harvning af jorden
- Såning og tromling af jorden
- Reparationer af hegn osv.

Juni – august:

- Køerne lukkes ud/ind
- Arbejde i markerne
- 2-3 dages ferie
- Høsten starter osv.

September – december:

- Roernes tages op
- Der laves roensilage af bladene
- Dyrene passes inde i stalden
- Pløjning af jorden
- Møder og kurser osv.

Det er nogenlunde hvad en landmand og hans kone laver året rundt!

Familien Hemmingsen har haft gården i 20 år og dengang de købte gården hørte der 20 tdr. til, men der er blevet købt 28 tdr. til så der er 48 tdr. i dag. En hel del er blevet moderniseret, f.eks.: Ny kostald, nyt maskinhus og en del af stuehuset m.m.

Karl på 18 år er medhjælper på gården, han går mest i stalden, ellers hjælper han til hvor han kan. Det er et led i hans uddannelse at han skal arbejde et stykke tid på forskellige gårde.

Mælkeproduktion!

På familien Hemmingsens gård har de sortbrogede køer, jerseykøer og blandinger mellem de to racer.

Den danske sortbrogede ko, vejer ca. 600 kg. Og giver ca. 5.140 kg. mælk om året. Jerseykoen vejer ca. 400 kg. og giver ca. 3700 kg. mælk om året. Jerseykoen giver mindre mælk, men der er en større fedt procent i mælken end den sortbrogede.

Når køerne har slim ud af skeden er de tyregale dvs. at det er nu den skal parres med en tyr eller blive kunstigt insemineret, som betyder at en dyrlæge sprøjter sæd ind i koen. Hvis koen lige har født for et stykke tid siden og er tyregal igen er det ikke godt at befrugte den så kort tid efter, for så går den meget ned i mælkeydelse. Arne havde en bog, hvor man kunne se hvornår køerne var blevet insemineret, så man bedre kunne holde styr på det.

Før koen har fået sin første kalv, kaldes den en kvie, og en kvie skal tidligst få sin kalv når den er i 2 års alderen. Da en ko er drægtig (gravid) i 9 måneder, skal den befrugtes i 1årsalderen. Når en ko er gold betyder det at den ikke har noget mælk, og når den er drægtig er den gold i ca. 2 måneder før den har kælvet.

Der var sjældent problemer med fødsler af kalve på denne gård. Det kan ske at en kalv ligger forkert i koen så derfor må man hjælpe med at få den ud, men det er sjældent. Sygdomme er også sjældne, men der var en ko som havde en kæmpe byld på benet som ikke kunne helbredes, så den skulle aflives til vinter. Selvfølgelig kan kalvene foræde sig, og få tynd mave, så den bliver nødt at få penicillin.

Stalden er 11 år gammel, men den bliver gjort i stand 1 gang om året. Hver ko har 110 cm² båse plads og er bundet i en lænke. De står to og to sammen, der er ikke så højt til loftet og der får frisk luft gennem en træskorsten.

Til fodring bruges der: en traktor til at læsse ensilage fra og en fodervogn til grønpiller (tørret græs i pilleform).

Morgen og aften fodres der, og det kræver meget tid med fodringen, som tager ca. 4 timer.

Køerne får:

- Malet byg
- Mask fra Carlsberg
- Importerede oliekgager
- Roetop ensilage
- Halm
- Kraftfoder
- Affaldspiller
- Korn evt.

Opdrættet (kalvene) får:

- Mælkepulver
- Syrnet skummemælk.
- Og det samme som køerne

Malkningen foregår på denne måde:

Først tørres koens patter af med varmt klorvand, på grund af at få alle bakterier væk. Koen slapper også af i patterne når de bliver vasket. Så mælker man lidt mælk ud i hænderne, for at se om den er sund. Og så er koen klar til malkning. Sugekopperne bliver sat på patterne og mælken suges ud i rørene og ud i

tanken, hvor en røremaskine straks går i gang, mælken køles ned til 4⁰. Malkningen tager ca. 1³/₄ time. Ved frokost tid kommer der en mælkebil og suger al mælken op i en isoleret tank, og så renses hele mælkeanlægget, når mælken er afhentet. Hver anden uge får de så mælkeafregningen, og de får 1,75 kr. pr. liter med 5 % fedt i.

De vigtigste mælkeprodukter er: smør, ost og konsummælksprodukter som yoghurt, creme fraiche, piskefløde osv.

Statikken siger at hver forbruger har i 1977 brugt 130 l. mælk. Det danske landbrug producerer fødevarer til ca. 15 millioner mennesker, men vi er kun ca. 5 millioner mennesker i lille Danmark, så der eksporteres en hel del til udlandet især England. Danmark konkurrerer på landbrugsmarkedet er udenfor EF: Argentina og Australien. Inden for EF er Holland den værste konkurrent, men i hele 1977 er der eksporteret for 19 milliarder.

Planteproduktion

På familien Hemmingsens gård har de: Byg, havre, sukkerroer og græs til køerne. Byg og græs bruges til fodring af dyrene og sukkerroerne sælges til sukkerfabrikken i Stege, men roetoppene skæres af, så der bliver lavet ensilage af bladene, som dyrene fodres med.

Planterne bliver gødet med kunstgødning og gødning fra kvæget. Gødningen fra kvæget suges op i en slamsuger og derefter kører bilen ud på marken, og spreder det over det hele. Af ukrudt i kornet er der f.eks. flyvehavren, som spreder sig meget hurtigt i kornet. Flyvehavren er uspiselig og det ødelægger kornet, så det er lovpligtigt at få det fjernet da det kan sprede sig over på andre landmænds marker. Når ukrudtet vokser i marken, skal man ud og luge det væk, og det er sørme et hårdt job, for i roemarkerne var der fyldt med skidt og møg. Når kornet osv. Skal høstes kommer det også an på vejret, og i år er høsten meget sen, så jeg var desværre ikke med til høsten. Der blev prøvet at høste halm, men så blev det regn og vi måtte øjeblikkelig stoppe, fordi halmen kunne sætte sig fast inde i halmpresseren og ødelægge noget af maskineriet.

Grovfoder er f.eks. roer, og dem får køerne resterne af, når der har været på sukkerfabrikken. Bladene laves til ensilage og der bliver et restprodukt af roerne tilbage fra sukker fremstillingen, som kaldes melasse, det ligner sirup og bruges som foder til køerne og det er en lækkerbisk for dem. Byg bruges til fremstilling af øl, og der bliver også et restprodukt tilbage som kaldes mask, det får dyrene også.

Her er de fire vigtigste kornsorter: **Hvede, havre, rug og byg**

- Hvede giver hvedemel
- Havre giver havregryn
- Rug giver rugbrød
- Byg giver øl osv.

Maskinpark!

På familien Hemmingsens gård... havde de en del maskiner, som ikke kunne undværes:

- 2 traktorer, frontlæsser,
- harve, tromle, sprøjtemaskine til gødning, radrenser, stubharve, plov, møgspreader, forårsharve, såmaskine
- mejetærsker, halmpresser, halmtransportør
- grønthøster, roeoptager, plov
- 3 tipvogne, 1 højtipvogn, motorfodermaskine

Det er ikke så lidt, vel??

Traktorerne bliver for det meste importeret fra udlandet, der er f.eks. traktoren *Massey Ferguson*. Tilbehør og maskiner produceres for det meste i Danmark, der er f.eks. mærket "Jyden". Maskinerne købes hos smeden eller et firma ved navn: "*Danske Landmænds Andels Maskinindkøb*".

En traktor på 70 hestekræfter, koster ca. 10.000 kr. På gården hvor jeg var købte de maskiner efter budget og behov. Der var en traktor, som var brændt, så Arne måtte købe en ny, men han købte den brugt, selvom den lignede en ny, fordi den var gjort så pænt i stand. Traktorerne plejer de at købe brugt her på gården, men andre slags maskiner plejer de at købe som nye.

Når maskinerne skal ses efter dagligt skal man se efter om der er brændstof og vand på.

Det gør den der kører maskinen, og hvis man glemmer at se om der er olie på engang imellem, kan man risikere at motoren går i stykker og der skal betales en ny, og det svarer ca. til halvdelen af hvad en traktor koster. Der hører også et maskinhus til, hvor maskinerne står i tørvejrs uden at ruste. Engang imellem smøres alle maskinerne grundigt og det forlænger deres holdbarhed meget, og det kan jo godt betale sig, ikk`!!

Halmpresseren presser halmen i baller og derefter ryger de op i halmtransportøren.

Gødning!

På familien Hemmingsens gård havde de en stor kvægbesætning og brugte derfor meget staldgødning, men det fremmer ukrudtet, så der bliver sprøjtet kunstgødning 2 gange om året i roerne. Først sprøjtes der før roerne er kommet op og en gang til i maj.

Loven siger, med hensyn til kornet, at hvis der sprøjtes før den 1. juli er det lovligt og man kan sælge kornet, fordi kunstgødningen forsvinder efter et stykke tid. Der bliver også sprøjtet for skadedyr, der kan æde alt kornet.

Vi snakkede også meget om biodynamiske landbrug (landbrug uden brug af kunstgødning), som Arne syntes jeg allerede vidste en del om, for vi har lavet en del forarbejde. Et biodynamisk landbrug koster meget i penge tab, for man sprøjter jo ikke, og høsten kan slå fejl, så man skal i hvert tilfælde have penge på lommen. Varerne bliver derfor også dyrere og ikke så mange har penge til at købe biodynamiske varer i det lange løb.

Den unge landmands muligheder!!

Hvis du vil være landmand skal du helst have en uddannelse for at kunne klare det, også økonomisk. Man kan uddanne sig til "*Det Grønne Bevis*", som er en bog man får hvis man har taget landmandsuddannelsen, så har man bevis for sin viden og landbruget. Man har også meget bedre lånemuligheder, hvis man har "*Det Grønne Bevis*", men før man har "*Det Grønne Bevis*", skal man først gå på:

1. Forskole, hvis man kommer fra byen og ikke ved noget om landbrug.
2. Grundskole, undervises i: Kemi, fysik, plantelære, husdyrlære, tekniske fag og f.eks. sprog.
3. Den praktiske uddannelse. Medhjælper på en gård, varer ca. 3 år.
4. Driftslederkursus på en landbrugsskole, varer 6-12 måneder.

Så får man: "*Det Grønne Bevis*", men man kan videreuddanne sig ved at rejse til udlandet og lære om andre landes landbrug, eller gå til kurser.

Husmoderens job!!

På familien Hemmingsens gård... var der nok at gøre for Jenny, husmoderen, for det første var der hele huset at passe, som tager timer at gøre rent i. Jenny lavede også mad, til ved 12-tiden, før mændene kom hjem fra marken eller stalden. Malkningen sørgede Jenny også for, og rensning af malkerummet 2 gange dagligt. Køkkenhaven var også Jennys arbejde og der kan gå meget tid til den, og ind imellem var der forskellige andre ting at ordne. Der var altid noget at lave på gården, så man keder sig ikke ude på landet (hvis man gider at arbejde).

EF betydning!!

På familien Hemmingsens gård... var indstillingen til EF ret positiv. Arne fortalte at før vi kom ind i EF kunne priserne på landbrugsvarer svinge meget fra dag til dag, men nu er priserne meget mere stabile fordi vi er i EF. Det skyldes at hvis der kommer overskud af mælk, smør og korn, kan man sælge overskuddet til EF, som har en garanteret og rimelig pris, så får landmanden m/k ikke underskud fordi han ikke kan sælge sine varer. Arne og hans familie syntes at det var den bedste ordning, mens de har været landmænd.

Jeg spurgte også om familien kunne tænke sig at bytte job og bo i byen og det var vist ikke svært at svare på, for det var et stort **NEJ!!** Hvis de skulle sige det kort. Selvfølgelig var der også visse ulemper på landet, som den lange arbejdstid fra 6⁰⁰ til 18⁰⁰. Når man slutter på den tid om aftenen får man ikke rigtig tid til noget andet. Det går jo ikke at gå fra det hele, for køerne skal fodres og malkes osv. Så man føler sig ret bunden. Som fordele er der f.eks. at man er ude på landet, ude i den friske luft. Der er også naturen og dyrene, som familien var meget glade for. Selv om arbejdet på en gård er hårdt, kan noget af det også være sjovt, og man er meget tilfreds med sig selv bagefter, år arbejder er slut.

Den industrialiserede gris!!

På familien Hemmingsens gård... havde Arne ca. 50 grise, som han fedede op og solgte til slagteriet, men nogle slagtede de og spiste den selv. Det var kun som hobby, ikke for at få så meget udbytte ud af det. Jeg ved ikke rigtigt noget om grise, for det meste af tiden var jeg i kostalden, men før vi rejste så vi en meget omdiskuteret film der hed: "*Den Industrialiserede Gris*". Den film havde familien også set og de syntes ikke den gav landmanden mulighed for at forsvare sig. Filmen handlede om måden man behandlede grisene på. Man så halerne og tænderne blev skåret af og at de fik en sprøjte, men der blev ikke nævnt hvorfor halerne og tænderne blev skåret af, og at sprøjten ikke var penicillin, men en uskadelig sprøjte vitamin. Tænder og hale bliver skåret af fordi de ellers ville bide hinanden i halerne, så der kunne komme grimme sår eller betændelse i. Kort og godt sagde Arne at filmen ikke forklarede kendsgerningerne!!

Jonna Kjær-Nielsen
2003